

Huvikaitsetegevuse uudiskiri

August 2026 — LEADERi rahastuse hetkeseis riigiplaanis ja järgmised sammud

Tere, head LEADER Liidu liikmed!

Kaire Luht tõi suveseminaril halvad uudised Rahandusministeeriumi vastusest Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi riigiplaani rahastustaotlusele. Praegune rahastusettepanek on LEADERi jaoks oluliselt väiksem kui meetodi senises mahus jätkamiseks vaja.

Oleme koos LEADER Liidu juhatusega teemat nüüd korduvalt arutanud ning eelmisel nädalal rääkinud nii ministeeriumi kui ka Vabaühenduste Liidu esindajatega, et täpsustada hetkeseisu ja koordineerida järgmisi tegevusi.

1. Mis on praegu teada?

Riigiplaani kujundamine toimub väga pingelises olukorras. Kõigi ministeeriumide taotlusi on oluliselt kärbitud, sest seniste valdkondade kõrval vajavad suuri investeeringuid riigikaitse, sisejulgeolek ja kaitsetööstus. LEADERile kavandatud rahastus ei võimaldaks jätkata senises mahus, kuid lõplikke otsuseid ei ole veel tehtud. 25.08 liiguvad arutelud valitsuskabinetti, mistõttu on praegu kõige olulisem poliitilise mõjutamise aeg.

Muutusi võib tulla ka Euroopa suunalt, kuna finantsraamistikule on tehtud mitmeid muudatusettepanekuid (vt [ELARDi võrdlev analüüs](#)), samuti võib praegust Excelit muuta kevadel valitav uus valitsus. Võimatu ei ole ka tegevuste ridade ümbertõstmine REMi sees, kui regionaalsed arendusorganisatsioonid ümber korraldatakse.

Maaettevõtlus. Praeguse suuna järgi ei kavandata maaettevõtlusele eraldi meedet. Tavapärased ettevõtlusinvesteeringud soovitakse koondada üldiste konkurentsivõime ja majanduse meetmete alla, mida koordineerivad MKM ja EIS. LEADERi kaudu võiks jääda toetatavaks eelkõige kogukondlike eesmärkidega seotud ettevõtlus, näiteks kohalike teenuste säilitamine ja sotsiaalne ettevõtlus. See tähendaks senise LEADERi tegevusulatuse märgatavat muutumist.

LEADER Liidu seisukoht. Oleme riigiplaani aruteludes rõhutanud, et me ei taotle üksnes raha ühe senise toetusmeetme jätkamiseks. Oleme pakunud riigile toimivat kohalikku võrgustikku, kohalikke teadmisi, strateegilist planeerimist ja pikaajalist rakenduskogemust. LEADERi võrgustikku saaks kasutada senisest laiemalt eri ministeeriumide eesmärkide elluviimiseks ning selle kaudu oleks võimalik suunata investeeringuid piirkondadesse, kuhu üldised üleriigilised meetmed sageli ei jõua.

2. Miks on LEADERit vaja?

Meie põhisõnum: maaelu on palju laiem kui põllumajandus.

Toidutootmise püsimiseks on vaja ka kohalikke ettevõtteid, teenuseid, töökohti, ühendusi, aktiivseid kogukondi ja elamisväärtet keskkonda. Kui need nõrgenevad, lahkuvad inimesed ning koos nendega kaovad teenused, ettevõtlusvõimalused ja kohalik algatusvõime.

Kohalik otsustamine loob lisaväärtust. LEADERi väärtus ei seisne ainult toetuste jagamises. Kohalik strateegia, eri sektorite partnerlus ja kohapealne otsustamine aitavad valida tegevused, millel on piirkonnas tegelik mõju. Keskne süsteem võib raha odavamalt välja maksta, kuid ei pruugi tagada, et see jõuab õigesse kohta ja vastab kohalikele vajadustele. LEADER lähenemist peetakse kulukaks, seetõttu peame senisest paremini tõendama, millise lisaväärtuse loob tegevusrühmade töö ning miks on kohalikul tasandil tehtav töö vajalik.

Julgeolek ja kerksus. Üha olulisem on ka LEADERi roll julgeoleku ja kerksuse suurendamisel. Meil on palju näiteid vabatahtliku pääste toetamisest, kogukonnakeskuste toimepidevuse parandamisest, alternatiivsete energiaallikate kasutuselevõttust, kriisiaegsete teenuste korraldamisest ning elanike iseseisva hakkamasaamise võime tugevdamisest. Maapiirkonnad on riigi tagala ning kohalikud võrgustikud on osa Eesti ühiskondlikust vastupanuvõimest.

3. Mida LEADER Liit edasi teeb?

Juhatus töötab välja selge põhisõnumi ja konkreetse taotluse: millist rolli, rahastust ja rakendusvastutust LEADERile järgmises riigiplaanis vajame ning milliste riiklike eesmärkide saavutamise see tagab. Samuti:

- kaardistame poliitilised kontaktid ning otsime võimalusi rääkida otse otsustajatega;
- kogume LEADERi mõju tõendavaid andmeid ja näiteid ning edastame need ka riigiplaani vajadusi käsitleva uuringu koostajatele;
- teeme koostööd Vabaühenduste Liiduga, kes on valmis põhjendatud ja laiema vabakonna huvikaitsega sobivat sõnumit võimendama;
- valmistume ka järgmiseks etapiks, mil hakatakse kujundama meetmete täpsemat sisu, sihtrühmi ja rakendussüsteemi;
- jätkame novembrisse kavandatud regionaalsete arendusorganisatsioonide arutelu ettevalmistamist, et töötada läbi erinevad tulevikustsenaariumid.

4. Palve liikmetele

Palume läbi mõelda ka oma piirkonna kontekstis, leida poliitilised kontaktid ja levitada sõnumeid:

- millised töökohad, ettevõtted või kohalikud teenused on LEADERi toel tekkinud või säilinud;
- kuidas on LEADER aidanud kaasa kogukondade kriisivalmidusele ja toimepidevusele;
- kui palju inimesi või organisatsioone tegevus mõjutab;
- mis oleks piirkonnas juhtunud ilma LEADERi toetuseta;
- milline võimekus või teenus kaoks, kui LEADER senisel kujul ei jätkuks.

Olukord on tõsine, kuid otsused ei ole veel lõplikud. Praegu saame mõjutada nii riigiplaani üldist rahajaotust kui ka hiljem meetmete täpsemat kujundamist. Selleks vajame ühist, selget ja tõendatud sõnumit kogu LEADER-võrgustikult.

Põlvamaa Partnerluskogu, Piiriveere Liider ja Raplamaa Partnerluskogu on juba oma piirkonnas sõnumeid levitanud ja poliitikutega suhelnud. Raplamaa näide:

[„LEADER programm on investeering Eesti maaelu tulevikku“ — raplaleader.ee](http://raplaleader.ee)

Andke palun märku, kui teil on omalt poolt midagi ilmunud, mida saame võimendada.